

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LALOS.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepszakok kivételével
minden nap délután 5 órákor.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek. Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 213. szám.

Péntek, szept. 18.

A bankügy.

— szeptember 18.

A politikai körökben most különösen élénk beszéd tárgyát képezi az a súlyos szó, amely a bankügyben a tőzsde és a hitelbank elnöke, Kornfeld Zsigmond részéről most elhangzott.

Ez a nagy finanszírozás és a bankkérdésben a leghivatottabb szakértő megerősíti mindazoknak az álláspontját, akik végzetes könnyelműségnek mondják ma a külön bankot.

Kornfeld kirekeszt minden politikai vonatkozást és a kérdést csak a gazdasági érdekek szempontjából vizsgálja. Határozottan megtagad minden közösséget azokkal, akik dogmatikus alapon akarják eldönteni a kérdést. „Azon sokaknak dogmatikus felfogásától, akik a bankközösség okvetlen föntartása mellett szállnak sikra, épp oly messze állok, mint attól a szenvedelemtől, amellyel sokan a külön jegybank mellett érvelnek” — mondja Kornfeld. Ezek mély igazságu szavak. Aki, mint Kornfeld, évek során át a magyar gazdasági élet ütőerén tartja a kezét és nem egyszer akadályozta meg a lelkiismeretes orvos gondosságával a beteg elvérést, csak így ítélni lehet meg ennek a kérdésnek a kezelését. Tanuljanak a politikusok a gyakorlati élet e nagy tudású férfjától, ainek gyakorlatiassága is politikusabb, mint az ő „nagy politikájuk”.

Azt hiszszük, hogy Kornfeld szava a lelkekben mély nyomot hagy. Minden betűjében megfontolt ez a nyilatkozat, a mellett, hogy a maga gazdasági meggyőződését keményen, félreértést kizáró logikával szegezni oda.

Véget vet Kornfeld annak az osztrák mesének, hogy mi akarva se tudnánk a magunk lábán járni. Képtelenek volnánk

önálló magyar bankot felállítani. Ha ez igaz volna, akkor sem volna szabad bevallani. Amely nemzet maga hirdeti, hogy állami és gazdasági életének függetlenségét képtelen volna biztosítani, az maga mondja a jövőjéről. De erről szó sem lehet. Megmondja Kornfeld is, hogy a külön magyar jegybank felállításának jelentékeny akadályai nincsenek és a zavartalan működésére bizton lehet számítani, föltéve, hogy a bank a készpénzfizető bank elveinek megővésével s világosan és határozottan megszabott föladatának szigorú szemmel tartásával alapítatik és vezetetik.

Más kérdés az, hogy a közös bank inkább felel-e meg ma gazdasági viszonyainknak, mint az önálló bank. Erre is megtaláljuk az elsőrendű szakember magyarázatát Kornfeld nyílt levelében.

Magyarország gazdasági életében az utóbbi években egyik válság a másikat érte. Pangott a nagyipar, sorra buktak meg a vállalatok, sztrájkok és kizárások, csődök és végrehajtások tömege tette tönkre hitelünket. Az amerikai válság reflexét is megéreztek. Még ma is nagy gonddal kell a pénzügyvilág vezető tényezőinek azon fáradni, hogy az ország hitelét helyreállítsák. Ilyen körülmények közt aktuálisabb intéző szó, mint a Kornfeldé, mely a gazdasági kérdés megítélésében a politika kirekesztésére int, alig hangozhatott volna el. Hiszen éppen eléggé tönkretette már ezt az országot a „nagy politika”. Belevitték a politikát a közélet minden mozzanatába, legalább az ország gazdasági jövőjének legnagyobb kérdéseit itéljük meg politikázás nélkül, a gazdasági szempontok tárgyilagos mérlegelésével.

Hinni akarjuk, hogy amikor a politikai urak elé kerül a kérdés eldöntésére, a politikáért nem fogják anyagi romlásba vinni az országot.

A nagybeeskereki gabonakereskedelmi tanfolyam.

Nagybeeskerek, szept. 18.

Már többször említettük, hogy a nagybeeskereki állami felső kereskedelmi iskola igazgatósága azzal az életrevaló tervvel foglalkozik, hogy Nagybeeskereken gabonakereskedelmi tanfolyamot létesít.

A terv most már a megvalósulás stádiumába jutott s november hó 3-ikán meg is nyílik a tanfolyam. Knyaskó Lajos, a felső kereskedelmi iskola jeles igazgatója elkészítette már a tanfolyam tervezetét is, amelyet most a következőkben ismertetünk:

I. A tanfolyam célja, hogy oly alapos, szakszerű, elméleti és gyakorlati ismereteket nyújtson a hallgatóknak, melyeket a gabonakereskedelmi mai fejlett viszonyai megkövetelnek s másrészt pedig, hogy az ifjúság érdeklődése a kereskedelem e nagyjelentőségű ága iránt felkeltessék.

II. A tanfolyamnak hallgatói: a) a felső kereskedelmi iskola felső osztályának növendékei s az intézet már végzett tanulói; b) oly kereskedelmi alkalmazottak, akik a kereskedelem ez ágában óhajtnak magukat kiképezni.

Rendkívüli hallgatók: gazdálkodók, kereskedők vagy olyanok, akik a gabonatermelés és kereskedelem iránt érdeklődnek s erre nézve bővebb ismereteket óhajtnak szerezni.

A tanfolyamot rendszeren végző hallgatók erről bizonyítványt nyernek.

III. A tanfolyamot úgy a rendes, mint a rendkívüli hallgatók díjtalanul látogathatják.

IV. A tanfolyam, november hó 1-től április hó végéig, tehát 6 hónapon át tart. A tanórák száma hetenként: 2.

V. Az oktatás iránya részben elméleti, főképpen azonban gyakorlati. Kiváló gondot fordítunk arra, hogy az oktatás alapja a gyakorlat és szemléltetés legyen. A hallgatók 3 napos tanulmányi utat tesznek Budapestre, amelynek célja a terménytőzsde, az elevatorok s a magyar kir. gazdasági muzeum tanulmányozása.

VI. A tanulmányi anyag a következő négy csoportba van bocsátva:

A) Általános ismeretek. 1. A gabonafélék: a buza, a kukorica, zab, rozs, árpa, botanikai, fiziológiai, kémiai ösmertetése.

A „TORONTÁL” tárcája.

BOSZNIÁBÓL.

A „TORONTÁL” számára írta:

JANKÓ ÁGOSTON.

III.

Szerajevóból az ut Nagybeeskerekig éppen 24 óráig tart, tehát ez alatt volt időm a látogatni, hallgatni és tapasztalni fölött gondolkozni.

Hat nap tulajdonképpen igen rövid idő arra nézve, hogy az ember Boszniáról, az ottani viszonyokról és a nép hangulatáról megbízható és csalhatatlan névjegyzéket szerezhesen, de ha valakinek ott némi összeköttetése vannak és már régebben érdeklődik a bosnyák dolgok iránt, az alatt a rövid idő alatt is szerezhet olyan általános benyomásokat, amelyek az ottani viszonyok helyesebb megítélésénél legalább segítségére vannak. Különösen alkalmas a tapasztalatok szerzésére az utazásnak az a módja, amelyben nekünk volt részünk, amidőn az ember hatósági személyekkel és a nép különböző rétegeivel, közvetlenül érintkezik és némely hivatalos ügyek intézésébe és általában az adminisztrációba is beletekinthet.

Azt már első napon is konstatálnom kellett, hogy a közös kormány az occupált tartományok gazdasági és kulturális felvirágoztatása érdekében igen sokat tett és e tekintetben tervszerűen működött; mert csak rendkívüli tevékenység és céltudatos munkásság lehetett az, amely ebben a békés, tehetetlen, zsidóbaft keleti tartományban 30 év alatt olyan gazdasági és kulturális életet inaugurált, ahová saját erejéből talán csak egy század alatt bírt volna eljutni.

Bizonyára hozzájárult ehhez az a körülmény is, hogy Bosznia a török uralommal soha sem volt megegyedve és még a boszniai mohamedánok sem fájlalták nagyon, hogy a törökök hatalma alól felszabadultak. A bosnyák mohamedánokat, akik különben nem is tudnak törökül, csupán vallási kötelek fűzte Törökországhoz; amint ezek azt látták, hogy az új uralom vallásukat tisztelgetben tartja, sőt védelmezi, csakhamar megbékültek az új helyzettel és egészen elidegenedtek régi uruktól. Ennek a jelét abban is láttam, hogy a szultán trónralépésének évfordulója alkalmából, amidőn éppen Dolni-Tuzlán voltunk, a mohamedán nép nem ünnepelt. Egy zászlócska se volt kitéve, egy ablak se volt kivilágítva az egész kerületben. Az eféle vallási tüntetéseket a hatóságok nem ellenzik, azért mégis évről-évre lassankint egészen abban hagyják. Pedig ha a mohamedán bosnyákok az alkotmányt kívánnák, most a szultán trónralépésének évfordulója nagyon alkalmas lett volna rá, hogy egyuttal az alkotmány mellett is tüntessenek.

Igen sok körültekintéssel és tapintattal járt el a kormány és működhetek a tisztviselők, mert azt vettem észre, hogy a nép tiszteli és becsüli őket. Nagy ügyesség és tapintat kellett többek között ahhoz is, hogy a bosnyák, különösen a mohamedán gyermekeket, be tudják iskoláztatni, holott az országban tanítási kényszer nincsen. E tekintetben már annyira vitték, hogy még a mohamedán lányok is járnak iskolába, sőt felsőbb leányiskolájuk is van, ahol tanító-nőket is képeznek.

A közoktatás ügye általában véve igen nagy gondozásban részesül. Az iskolák száma megfelelő, tanítóik pedig igen jók. Igaz, hogy jól is fizetik őket, mert a néptanító legkisebb fizetése, a szabad lakáson és tágas kerten kívül 1500 korona, mely az ötödéves és egyéb pótlékokkal 3200 koronáig emelkedhet.

A közigazgatás általában véve jó, sőt a viszonyokat figyelembe véve, igen jónak mondható. A nép nyugodt és megegyedett, mert

igényeihez képest anyagilag jólétben van; a hatóságok pedig tisztességesen és humánusan bánnak vele, amellyel nemzeti kulturáját és vallási institúcióit is tisztelgetben tartják.

Az a nyugtalanság, alkotmány utáni vágy és nagy szerbmozgalom, amiről az újságok irnak, külsőleg nem is észlelhető, de ha van is, inkább a városokban és a hercegovinai részen van, de itt sem hat az le az ugynevezett nép, hanem leginkább az igazgatókra szorítkozik, akik újságírókból, papokból, tanítókból és néhány félművelt rajongóból állanak. Ez a mozgalom leginkább a horvátok és szerbek körében észlelhető, míg a mohamedánok azzal szemben meglehetősen közömbösek.

Hogy valami alkotmányt, illetve önkormányzatot kell Boszniának adni, azzal a kormány már rég tisztában van, sőt az önkormányzat fokozatos szervezését, még mielőtt a közvélemény azt követelte volna, már meg is kezdte úgy, amint azt a nép értelmi fejlődése megkívánta. A községi képviselők szervezése már annyira haladt, hogy befejezéséhez közeledik, most pedig már afölött tanácskoznak, hogy miként nevezzék a kerületi képviselöt. Ugy látszik, e tekintetben még nincs teljesen megállapított tervük, mert egy előkelő tisztviselő úgy nyilatkozott előttem, hogy leginkább szeretné, ha a kerületi képviselöt a magyar vármegyék mintájára szerveztetnék, mert a bosnyák nép természetének és az itteni viszonyoknak az felelne meg leginkább.

Az azonban körülbelül biztosra vehető, hogy egyelőre országos alkotmányt, törvényhozái joggal nem kapnak, mert ez semmiképpen se volna összeegyeztethető azzal a viszonyokkal, amelyben az occupált tartományok a monarchiához állnak. Azzal ott is mindenki tisztában van, hogy az ilyen alkotmányt az annexiónak kellene megelőzni.

Fajok, felhasználás. A gabonaneműek betegségei; b) az éghajlati viszonyok befolyása, c) az egyes gabonafajok geogr. határai.

3. Hazánk gabnatermelése, az egyes gabonafajok külön való föltüntetésével. Termelő vidékeink; statisztikák.

Előadó: Marton Andor, a Torontálvármegyei gazdasági egyesület titkára.

B) Gabnakereskedelm. 1. A minőségek ősmertetése, mérés, súly, keverék, az áruk osztályozása, kezelése, rostálása.

2. A vásárlás és eladás; módosítai.

3. Raktározás, elevatorok.

4. Szállítás, tarifák.

5. A készáru a tőzsdén, fontosabb tőzsdéi szokványok, a terménytőzsdé, áralakulás.

C) A hazai gabnakereskedelm.

1. Termelési adatok.

2. Kivitel, bevitel.

3. Örlési termékek; malmok.

D) A gabona a világkereskedelemben.

1. Külföldi termelő államok.

2. Világpiacok, adás-vétel, áralakulás.

3. Összehasonlítás, statisztikák.

Előadó: Fenyves Izsó cégvezető.

A tanfolyam a tervezetnek megfelelően való szervezése a nmélt. vallás- és közokt. miniszterium f. évi szeptember hó 5-én 102.097. sz. a. kelt rendeletével engedélyeztetvén, f. évi november hó 3-án fog megnyitni.

Jelentkezni lehet már e hó folyamán is a felsőkereskedelmi iskola igazgatóságánál, mely készséggel szolgál felvilágosítással.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 1/5 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

Szeptember 19., 21. Megyei áll. vál. ülése.
Szeptember 22. Rendkívüli megyei közgyűlés.
Október 5. Közig. bizottság ülése.

— **Mise a pápáért.** A nagybecskereki róm. kath. plébánia-templomban szeptember 20-ikán, vasárnap délelőtt 10 órakor X. Pius pápa arany-miséje alkalmából ünnepies istentisztelet lesz, amelyre meghívták a hivatalokat, testületeket és intézeteket.

— **Magyar név.** A m. kir. belügyminiszter Braun Jónás mokriai illetőségű, ugyanottani lakos, valamint Erzsébet, Klára, Aranka, Ilona és István nevű kiskoru gyermekei családi nevének Biró-ra kért átváltoztatását megengedte.

— **A hirlapírás köréből.** Herczeg Jenő, a magyar hirlapírás régi munkása megvált a

kolozsvári „Ujság“-tól, melyet hat éven át szerkesztett és most saját szerkesztése és kiadása mellett e hó 20-án „Erdélyi Ujság“ címen napilapot indít Kolozsvárról.

— **A városi képviselőtestületi tagok.** Az idén jár le az 1903-ban megválasztott városi képviselőtestületi tagoknak a mandátuma, akiknek helyébe újakat fognak választani az egyes kerületekben. A városnál az erre vonatkozó lajstromot már el is készítették s e lajstrom szerint ez év december végével a következő képviselőtestületi tagok esnek ki:

Az első kerületben: **Rendes tagok:** Krumenacker István, Banvég Péter, Krumenacker János, Hoff Nándor, Unterreiner János és Molnár Lőrinc. **Póttagok:** ifj. Weiterschan Jakab és Pap Péter Sándor.

A második kerületben: **Rendes tagok:** Annaud Ádám, Krumenacker Ferenc, Száviics Sándor, Végh Károly, Nikl István és Weiterschan Péter.

A harmadik kerületben: **Rendes tagok:** Terzin Zsivko, Mayer Henrik, Oldal Antal, Sztraity György, dr. Hubert Zsigmond, Popovics Bogdán. **Póttagok:** Radivojević Milivoj, Prokisch Gyula, Homa Kálmán.

A negyedik kerületben: **Rendes tagok:** Risztics Pál, Jovanovics Bozsó, Zsivanovics Velykó, Sztakics Zsárkó, Risztics György. **Póttag:** Vukov Áca.

A ötödik kerületben: **Rendes tagok:** Dr. Várady Imre, dr. Gyorgyevics Milos, Raczkov Szima, Popov Jóna, Stein Jakab, Gain Zsiva, Átyin György és Gojkov Mihály.

A hatodik kerületben: **Rendes tagok:** Vinczanov Mladen, Milin Száva, Vorgity István, Gardinovaeski Velykó, Szlavkov Obrád. **Póttagok:** Devity Sztéva és Ilyin Lyuba.

A hetedik kerületben: **Rendes tagok:** Devity Aekó, Milja Nika, Turinszki Péter, Deity Misa, Tyuresin Kristofor, Kozlovaeski Miklós. **Póttag:** Milyev Milos.

A nyolcadik kerületben: **Rendes tagok:** Milovanov Milán, Radics Milán, Turinszki Tivadar, Stefanovics Áca, Radics Sztéva, Nesztarov Sztéva. **Póttagok:** Edelmann Ottó, Frank Vince, Isztrat Lyuba.

A kilencedik kerületben: **Rendes tagok:** Streitman Antal, Feketics István, Bogcha Márton, Marcoin Jenő. **Póttagok:** Delfel István, Blazsey József és Szauer Árpád.

— **A vármegyék új beosztása.** Ezen a címen a Bud. Hirlap vezércikkét hoz, melyben a többek közt ezeket írja: A Tisza-Maros szögén Arad vármegyét lehet könnyen magyar többségűvé tenni akként, hogy a nagyhalmágyi, borossebesi, borosjenői járást, valamint Talpas és Seprős községeket, a Bihar déli részéből alakítandó megyéhez kapcsoljuk, míg a csanádme gyei battonyai és kovásházi járást Aradhoz csatoljuk. Ezzel a román nemzetiségi törekvések évtizedes nehéz munkával kivívott pozíciója Arad megyében önmagától összeomlik és az Aradon fölhalmozott

román gazdasági és kulturális erő szintén elsenyvedésre lesz kárthatva. Csanád megye Torontál perjámosi és nagyszentmiklósi járásával lenne kárpótlandó, míg Torontál és Temes részéből Versecz székhelyvel új megye alakítandó.

— **A nagybecskereki törvényház hiányai.** Több, mint két hónapi erős munka után, tegnap végre befejezték az új törvénykezési palota építésének a felülvizsgálatát, amelylyel a kereskedelmi miniszter részéről Lukácsi József műszaki tanácsos, az igazságügyminiszter részéről pedig Szilágyi Mihály miniszteri számvizsgáló volt megbízva. A felülvizsgálati jegyzőkönyvet a két miniszteri megbízotton kívül ma aláírták még: Zsiross Lajos törvényszéki elnök, kuriai bíró, Fiala Géza kir. mérnök, építési ellenőr és Koch Károly vállalkozó. A többi ívre terjedő jegyzőkönyv részletesen felsorolja a felülvizsgálat alkalmával tapasztalt hiányokat s a vállalkozó köteleztetett, hogy ezeket a hiányokat még november hó végéig helyrehozza. Meg kell említeni azonban, hogy a vállalkozó által pótlendő hiányok csak apróságok. Sokkal nagyobb hiányok és visszasságok azok, amelyek a palota építésénél helytelen spórolási szempontból történtek. Ilyen abszurd hiányosság, hogy sem a törvényszéki, sem a fogházépületben nincs vízvezeték s a félreeső helyektől csakugy büzik az egész épületkomplexum. Nincs központi fűtés sem s minden helyiségben másképpen kell fűteni. Az egyikben szénrel, a másikban fával, a harmadikban kokszzsal. A villamosvilágítást is csak néhány helyiségbe vezették be s a legtöbb bírónak gyertya mellett kell dolgoznia. Az sincs továbbá rendjén, hogy a nagy esküdtzéki teremben a nyilvánosságot szolgáló sajtó helyéről niem gondoskodtak. A legnagyobb abszurdum azonban az, hogy a modernül felszerelt fogházat petroleummal világítják s a panoptikus fogházi folyosón is egy pár petroleumlámpa bűzölög és pislog. Világosság itt csak nappal van. Azonkívül a fogházban nincs elegendő helyiség anyagraktárnak és más szükséges tárgyak részére. Szóval ugyancsak sok hibája van a kivülről cifra palotának s ezeken kellene elsősorban segíteni.

— **A vasárnapi munkaszünet.** A nagybecskereki kereskedők Weisz Izidor elnöke alatt f. hó 19-én szombaton este 8 órakor a Lloyd-társulat nagytermében a vasárnapi munkaszünet tárgyában értekezletet tartanak. Hogy a hozandó határozat valóban a főnökök határozata lehessen, az értekezletet összehívók kéri, hogy ezen értekezleten a főnökök minél számosabban jelenjenek meg, azok is, akikhez az idő rövidsége miatt körözvényeket eljuttatni nem lehetett.

Hogy az annexió kérdése mennyire érett már meg, arról mindenki igen tartózkodva beszél, de úgy vettem észre, hogy magában Boszniában ez nem okozna különösebb megrázkódtatást.

Azt, amit a napokban olvastam, hogy a bosnyákok nyilatkoztak volna, hogy annexió esetére nem Ausztriához, hanem Magyarországhoz óhajtanának csatlakozni, nem vagyok hajlandó elhinni; nem azért, mintha nem rokonszenveznének Magyarországgal, hanem azért, mert eléggé óvatosságnak tartom őket arra, hogy ilyen korai nyilatkozatot nem kockáztatnak.

A külügyi politikához nem értek, tehát nem is akarok belekontárkodni. de azt magam is kívánnám, hogy miután már Boszniát teljesen pacificáltuk és ugy kulturális, valamint gazdasági tekintetben kellően berendeztük, annectáljuk is, mert ideje volna már, hogy ebből az országból közvetlenül is némi hasznot huzzunk.

Hogy Ausztria és Magyarország közös birtoka legyen-e Bosznia, vagy pedig Magyarországhoz csatlakoztassák, ebbe most nem akarok beleszólni, de azt kívánatosnak tartanám, hogy mi magyarok többet foglalkoznánk Boszniával, ami annyival is könnyebb volna, mert ott irántunk határozottan rokonszenvvel viseltetnek. Lehet, hogy régi történelmi tradíciókon alapul ez a rokonszenv, de valószínűbb, hogy Kállay Béni böles kormányzata kedveltette meg ott a magyarokat.

Vannak a közigazgatási szolgálatban többen magyarok és igen jó hirben allanak; többek között a zvoníki és tuzlai járási főnökök is magyarok. A nép szereti őket, mert sokkal közvetlenebbül tud velük érintkezni, mint a rideg és merev osztrákokkal, a főlebbvalóik pedig szintén szeretik a magyar tisztviselőt, mert nem olyan betűragó bürokraták, mint osztrák kollegáik, hanem liberálisabb felfogással, helyesebben tudják megbírálni, hogy hol, mikor és

mennyire terjedjen a hatósági beavatkozás; ami pedig olyan kényes viszonyok között nagy jelentőséggel bír.

Másféle foglalkozásban is találtunk magyarokat; például a vendéglősök, pincérek és szobalányok minden nagyobb helyen magyarok. De ez mind igen kevés még ahhoz képest, hogy mennyien lehetnének és mennyi magyarnak kellene lenni Boszniában, ahol akár mezőgazdasági, akár ipari, vagy kereskedelmi téren igen jól érvényesülhetnének.

Hiszzen az ugynevezett Pozovinában: a Száva-Drina és a Majevice hegység által határolt síkságon, ahol a klimatikus viszonyok a mi Alföldünkénél kedvezőbbek, azt a kitünő minőségű földet, amiért nálunk 1000—1200 koronát versenye fizetnek, ott még ma is feleannyiért meg lehet kapni. De lehetne ott gyümölcskertészet és állattenyésztés által is szép jövedelemre szert tenni, azonkívül tág tere nyílnék a különböző ipari vállalkozásoknak is.

Bármennyire szegényeknek valljuk is magunkat, és bár idehaza is sok gazdasági teendőnk van, azért akad még nálunk gyümölcsözőbb elhelyezést váró tőke és nagyobb értékesítésre igényt tartó munkaerő. Miért nem visszük a szomszédba, ahonnét saját közigazgatási érdekeinket is szolgálhatnánk, miért engedjük át az egész teret az osztráknak?

Boldogult Kállaynak az volt a szándéka, hogy a Száva és a Drina mentén, lehetőleg magyarokat telepít. Ezzel nemcsak hazánk gazdasági érdekeit kívánta szolgálni, hanem bizonyára messzebbmenő politikai tervei is voltak. Sajnos, idő előtt halt meg ez a nagy államférfiu és utána nem volt már senki, aki ezt az eszmét fogantatni tudta vagy merete volna. A kormány szép csendben, minden föltűnés nélkül kezdte összevásárolni és eladósodott bégektől azokat a területeket, amelyek településre alkalmasak és épp úgy csendben, feltűnés nélkül fokozatosan akarta

azokat arravaló magyar földmivesek kezére juttatni, amint azt a közlekedési és gazdasági viszonyok fokozatos fejlődése megengedte vagy megkívánta volna.

Igaz, hogy külsőségekben igen ügyelnek arra, hogy Boszniában a paritás kifejezésre jusson, mert ha a hivatalos épületeket fellobogózzák, mindig három zászló van kitűzve: középsőt a bosnyák vörös-sárga, mellette egyik oldalról az osztrák fekete-sárga, másik oldalról pedig a magyar nemzetiszínű. A tisztviselők osztrák walfenrokk-ján is van valami magyaros motívum, hasonlóképpen a csendőrök kabátja ujján ott diszeleg a magyaros vitézkötés. Ez is igen szép, de nem elég; arra kellene törekednünk, hogy a paritás anyagi téren is érvényesüljön.

Többet kellene Boszniával foglalkoznunk, különféle összeköttetéseket kellene ott keresnünk, amelyekből azután szorosabb érdekközösségek származhatnának; egyszóval készülnünk kellene az annexióra.

Egyelőre legalább turistáskodni járjunk oda, hiszen természeti szépségekben is oly gyönyörű az a vidék, hogy érdemes csodájára járni. Csak ugy hamarjában a Narenta völgyét, Zajcet és a szerajevó—visegrádi vasut mentén levő vidéket említem fel. Oly tájékok ezek, a minőknél szebbet Tirolban vagy a Tátrában sem találunk, amellet könnyen és olcsón megközelíthetők. De rendkívül érdekes ez az ország néprajzi szempontból is; e tekintetben sem Svájc, sem Norvégia nem vetélkedhetnek vele.

A turista minden vidéken rokonszenves, mert rendesen kedves, jókedvű és barátságos, a mellet pénzt is hagy ott. Kezdjük tehát a turistáságon, azután keressünk egyéb nexusokat is. Mert ha kölcsönösen megismertük, megszeretjük egymást, üzleti összeköttetésbe léptünk és összeszoktunk, akkor aztán akár kié lesz is idővel Bosznia, nekünk magyaroknak csak hasznunk lesz belőle.

— **Kérelem.** Felkérem a „Délmagyarországi Tanító-egylet nagybecskereki fiókkörének“ azon t. tagjait, kik az őszi közgyűlésen előadást óhajtának tartani, szíveskedjenek ezt előadásuk címével együtt alulírottal mielőbb közölni. Kelt Óteleken, 1908. szeptember 18. Rózsa Ferenc, fiókköri elnök.

— **A nagybecskereki keresk. alkalmazottak gyűlése.** A nagybecskereki keresk. alkalmazottak szakegylete a napokban tartotta a Korona szálloda helyiségeiben tisztújító közgyűlést, melynek elnöknek egyhangulag Mattanovich Béla városi villamművi számvévő, alelnöknek Dragodán Péter, ügyésznek dr. Várady Imre orsz. képvis., titkárnak Galler János, pénztárnoknak Grünberger József, ellenőrnek Lutsch Péter, könyvtárosnak Baudisz János, háznagynak Piszker Adolf, a választmányba pedig Steiner Imre, Radin Milivoj, Janczer Mihály, Stojkov Milán, Goldstein Leo, Kálmán Sándor, László Márton, Bencz János, Gaspárovits Lajos és Mayer János, póttagoknak Dimitrievits István, Siradó Miklós és Szabó Pál, a felügyelőbizottságba pedig Ernst Sándor, Zimmer Károly és Gyurák Mátyást választották meg. Egyben elhatározták a közgyűlésen, hogy f. évi október hó 3-án a Korona szálloda összes termeiben szüreti táncmulatságot rendeznek.

— **Lawn-tennis-verseny Nagybecskereken.** Tegnap kezdtek meg Nagybecskereken a lawn-tennis versenyt, amely körülbelül egy hétig fog tartani. A versenyek mindennap délután 3 órakor kezdődnek a „Regatta-club“ tennis-pályáján s mint már ismeretes, négyféle verseny lesz, u. m.: férfi egyes, vegyes páros, női egyes és handicap egyes. A tegnapi napon a férfi egyes versenyt kezdtek meg. Az első két mérkőző volt Demkó István és Stagelschmidt József, akik közül a győztes Demkó lett. A versenyek győztesei csinos emléktárgyakat nyernek. A versenyt ma folytatják.

— **„Mihók-féle Magyar Compass“.** Ezen általános ismert kitűnő pénzügyi évkönyvből most jelent meg ismét egy vastag kötet, az 1908/9. évfolyam első része, mely a pénzügyi életet tartalmazza. Ez a munka is méltóan sorakozik elődjeihez, melyben az adatok gazdagsága, megbízhatósága és kimerítő volta nem hagy fenn semmi kívánni valót. Közli 1487 magyarországi, 215 horvát-szlavonországi és 82 osztrák pénzügyi összes adatait, történelmi fejlődését, üzlet-eredményeit, kibocsátmányait és alapításait leírását és személyzeti adatait oly kimerítően, a mint azok más hasonló munkákban fel nem találhatók. A munkáról, melyet dr. galánthai Nagy Sándor, cs. és kir. asztalnok szerkeszt és ad ki s a hazai pénzügynek megbecsülhetetlen szolgálatait tesz, mi is csak azt mondhatjuk, amit az összes fővárosi nagy pénzügyi és szerkesztőséghez intézett és a könyvben felsorolt átirataiban egyhangulag kiemelve, hogy e téren ez a legjobb, legkimerítőbb, legterjedelmesebb és leghasznavehetőbb és épp azért mindenkinek legmelegebben ajánlható kézikönyv. Kapható a szerkesztőségnél, V., Alkotmány-utca 20. szám 20 koronáért.

Ami jól ízlik, az a szervezetnek rendszeren hasznosabb, mint a visszatetsző dolgok, különösen gyógyszerek. A „SCOTT-féle Emulsió“ feltétlenül jó ízű, könnyen emészthető összeállítás a csukamáj-olajnak, melyet gyermekek is előszeretettel vesznek. Kapható a gyógyszerárakban. (a)

Irodalom, művészet.

* **Antalfy Zsiross Dezső kitüntetés.** Antalfy Zsiross Dezső orgonaművész és zeneszerzőnek gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter az országos m. kir. zeneakadémia előterjesztésére 2000 kor. művészi ösztöndíjat engedélyezett. A fiatal torontáli művész, aki Antalfy Zsiross Mihály nyug. megyei főszámvévőnek a fia, már 20 éves korában mint harmadéves zeneakadémikus Magyar nyitányával elnyerte a Lipótvárosi Kaszinó Erkel pályadíját s a katonai életből merített Magyar suitjével a budapesti filharmonikusok ez idei tavaszi hangversenyén zajos tetszést aratott, ugyancsak művészösztöndíjjal egy évet már töltött külföldön; hosszabb ideig Berlinben, Leipzigban, Dresdenben, a legutóbb a kölni operánál, mint színpadi karmester és repetitor működött. Most szolgálja le önkéntesi évét a szegedi 46. gyalogezrednél s már október hó folyamán Leipzigba megy, ahol Straube Ottótól, a világhírű orgonaművésztől fog tanulni. Ujabb kitüntetését különösen ama fényes sikernek köszönheti, amelyet a zeneakadémia meghívására folytán az új palotának öt napra rendezett hangversenyek egyikén (a volt növendékek hangversenye) az új villamos orgonán aratott, midőn Lisztnek B. A. C. H. preludiumát és fugáját játszotta, bemutatván ez új orgonának minden nevezetesebb változatát. Antalfy Zsiross Dezső felévet fog tölteni Leipzigiban.

TÁVIRATOK

A dunántúli hadgyakorlatok.

— A hadijáték vége. —

A király a helyszínén.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Veszprémből sürgönyzik, a király ma reggel 8 órakor udvari fogaton Bolfras főhadsegét kíséretében a hadgyakorlatok színhelyére hajtatott. A király előbb az ugynevezett „Batthyány-kilátó“ról nézte a gyakorlatokat, majd a szentkirálysabadjai dombra lovagolt s onnan szemlélte nagy érdeklődéssel az ütközetet, amely ekkor már közvetlenül a döntés előtt állott. Közben Ferenc Ferdinánd főherceg tett jelentést az uralkodónak. A trónörökös tegnap délután 6 óra óta, egész éjjelen át, tehát 16 órán keresztül nyeregben ült.

A lefúvás.

A szentkirálysabadjai dombon a király már csak rövid ideig nézte a hadijátékot. Kilenc óra 30 perckor, még a döntés előtt, kiadta a rendeletet a gyakorlat lefúvására. Ez nyomban meg is történt s csakhamar elpihentek a küzdő csapatok. A király köszönetet mondott Ferenc Ferdinánd főhercegnek és hötzendorfi Conrad vezérkari főnöknek elismerését fejezve ki a tapasztaltak fölött. Közben odafordult kíséretéhez s így szólt:

— Sajnos, nem sokat láttam a hadgyakorlatból, mert már öreg vagyok.

Ezután ellovagolt a csapatok előtt, majd visszatért Veszprémbe.

Ma délután a király hadiparancsot adott ki, amelyben elismerését fejezi ki a hadgyakorlatokért a tisztikarnak és a legénységnek.

A király elutazása.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Veszprémből sürgönyzik, a király ma délután 2 órakor Veszprémből visszautazott Budapestre. A királyt a pályaudvaron ezuttal is az összes hatóságok fejei várták s ugyanolyan ünnepiességgel történt az elutazás, mint a fogadtatás. A vonat elindulása előtt a király a hatóságok fejének, a főispánnak, a polgármesternek, valamint Hornig Károly báró püspöknek elismerését és köszönetét fejezte ki. Azután az udvari vonatot a megjelent óriási számú közönség eljenzése közben kirobogott a pályaudvarról.

A hadgyakorlat és a politika.

A most folyó hadgyakorlatok alkalmából a bécsi Neue Freie Presse a következőket írja:

A hadgyakorlatok ideje most éppen azzal az időponttal esik össze, a mikor a katonai kérdések nagyon is előtérbe kezdenek nyomulni s noha a hadgyakorlatoknak semmiféle politikai fontosság nem tulajdonítható, mert a hadsereg nem szerepel önálló politikai faktorként, de mint a politikának élesre kőszörült eszköze, mégsem mondható a politikai érdekektől teljesen mentnek. A politika szempontjából nem is a most folyó hadgyakorlatok hatalmas mérete bír érdekességgel, mint inkább a mostani fontos pillanatok hangulata, az a nehezen mérlegelhető s még nehezebben érthető bizonytalanság, mely jellemzi a mostani politikai helyzetet. A nagy hadgyakorlatok most magyar földön játszódnak le és érezni lehet, hogy Magyarországon sok minden megváltozott azóta, mióta az utolsó nagy hadgyakorlatokat itt tartották. Ami ma megszűntnek tekinthető, az az a szilaj ellentállás, amely például a chlopyi esemény után kitört. Ez a 48-as hangulat és kemény ellenzékeskedés mindinkább gyengül és ha ma Magyarországon a vezető politikai körökben felmerül a katonai kérdéseknek a korona és nemzet közötti összeegyeztetése, ugye két érdekfűző között ma már nincs oly nagy surlódás, mint ezt például az elmúlt esztendőben tapasztalhatni lehetett. Akkoriban a küzdelmet, a harcot akarták felvenni a koronával szemben s a legnehezebb konfliktust idézték elő, míg ma csak a tisztességes békét óhajtják, az elvonulást, esengő-bongó játék kísérete mellett. A mostani hadgyakorlatok ideje

rendkívül érdekes pillanatok közepette játszódik le. Nem mondható, hogy Magyarország már teljesen kigyógyult abból a lázból, mely az utóbbi esztendőben minden ízében megremegett, hanem csak javulás, az ellentétek harcában való kimerültség állott be. A lefolyt elkeseredett harcok után most mindinkább érezhetővé válik a vágyódás a béke után, amely a kölcsönös barátságos közeledésből következethető, azonban még sok küzdelmes nap fog elmúlni, míg a politikai háboruban is elhangzik a jel, melylyel a most folyó hadgyakorlatok végét jelzik, a — lefúvás.

A karlóczi kongresszus.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Karlóczáról sürgönyzik, ott ma délelőtt nyitották meg újból a szerb egyházi kongresszust. A tanácskozás egész délelőtt folyt. Patriarkaválasztásra csak késő délután vagy holnap délelőtt kerül sor.

A fuzió.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A fuzióról most pszichológusok hírek keringenek a politikai körökben. A függetlenségi párt tagjainak egyrésze ugyanis állítólag ellenkezik s a párt zömét még nem sikerült annyira hangolni a fuzió iránt, hogy azt már most a parlament őszi ülészakának megnyitása előtt meg lehetne csinálni. Ugy mondják újabban, hogy december előtt alig lesz valami a fuzióból, bár ugy Kossuth, de különösen Apponyi mindent elkövetnek, hogy a fuziót megcsinálják. Apponyi még Berlinben is agitál a fuzió érdekében, az ott megjelent negyven függetlenségi képviselő közt. Mindazonáltal abban egyetértő a vélemény, hogy a fuzió még ebben az évben meglesz. A legrosszabb esetben mintegy harminc függetlenségi párti képviselő kiválására számítanak.

Gyilkos elefánt.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ ered. távirata.) A fővárosi állatkertben ma súlyos szerencsétlenség történt. Az elefántkertenben ugyanis az egyik elefánt valamért megdühödött és nekiment Szokola István ápolónak. Az elefánt az ápolót előbb a rácsozathoz nyomta, majd agyarárt beledöfte, úgy hogy az az ápoló tüdejét érte. A szerencsétlen ápolót nagynehezen tudták csak megszabadítani, de ekkor már halálos sebeket szenvedett. Még élve szállították be a kórházba, de életben maradásához kevés a remény.

Szerencsétlenség a röpülőgépen.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ ered. távirata.) Mint Washingtonból sürgönyzik, ott végzetes szerencsétlenség történt a Wright-féle repülőgéppel. Ugyanis az egyik Wright testvér, Wright Orville ma hadnagy öcsésével felszállt repülőgéppel a levegőbe. A röpülés kitűnően ment, de közben valahogy eltört a gép egyik csavarja s a gép lezuhant a levegőből. A zuhanás következtében Wright öcsese, a hadnagy oly súlyos sérülést szenvedett, hogy meghalt, míg Wright Orville súlyosan megsebesült.

A kolera Szentpétervárott.

Budapest, szept. 18. (A „Torontál“ ered. távirata.) Legújabb szentpétervári jelentés szerint az utolsó két napon 305 koleramegbetegedés és 116 haláleset történt. A kolera föllépése óta Szentpétervárott eddig 1273 betegedés és mintegy 800 halálozás történt.

Határidő-üzel.

Budapest, szept. 18. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő áratok jegezték: Buza (április 1909.) . . . 23 20 — — Buza (októberre 1908) . . . 22 60 — — Rozs (októberre 1908.) . . . 18 56 — — Zab (októberre 1908.) . . . 16 10 — — Tengeri (októberre) . . . 14 54 — —

Közgazdaság.

Ingatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1908. évi augusztus 28-tól szeptember hó 18-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltozás történt: Mak József és Mariska tulajdonát képező 2743. sz. házat megvette Német Szilárd és Kornélia 20000 koronáért.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Legfinomabb
CSEMEEGE-SZŐLLŐ
Dr. Brájjer Lajos szőlőjéből
kapható Uri-utca 3. sz. a.
Kilója 16 krajcár.

612-x.

Vonatok érkezése és indulása
Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon regge 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csőszelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 ó. 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 33 perc.
Csőszelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

Az Alkotmány-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb

lakás

azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

766-x.14

1737/1908. sz. Pusztakeresztur község előljáróságától

Hirdetmény.

A Pusztakeresztur község vadászati területén gyakorolható

vadászati jog

a községi képviselőtestületnek 6/1908. kgy. sz. határozata értelmében 1908. évi aug. 1-től számított 5 (öt) egymásután következő évre 100 kor. kikiáltási ár mellett a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adni.

A nyilvános árverés határnapjául 1908. évi szept. 26-ának d. e. 9 órája tüzetik ki, helyül Pusztakeresztur községháza. Bánatpénz fejében 10 kor. készpénzben lefizetendő.

A részletes árverési feltételek a községi jegyzői irodában Keglevichházaán megtudhatók.

Pusztakeresztur, 1908. évi szept. 12.

859-3.2

Az előljáróság.

MUST

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Literje 36 krajcár.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a házmesternél).

822-x.7

6454/1908. sz. A nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó Valkány községében megüresedett 1200 kor. fizetés és 200 kor. lakbérrel javadalmazott községi segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéssel állást elnyerni kívánják, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket f. évi szept. 30-ig hozzám adják be.

A választást Valkány községházánál folyó évi október 2-án d. e. 8 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1908. évi szept. 10.

Hadfy,
főszolgabíró.

860-1.1

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

1298/1908. sz.

Párdány község előljáróságától.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Párdány község tulajdonát képező németrészi határban fekvő, körülbelül 3168 holdra kiterjedő

vadászati jog

1909. évi január hó 1-től számított 6 (hat) évre Párdány községházánál 1908. évi október 20-án bérbe lesz adva.

Részletes feltételek a jegyzői irodában megtudhatók.

Párdány, 1908. évi szeptember 15.

854-3.2

Az előljáróság.

7523/1908. tkvi sz.

859-1.1

Árverési hirdetmény és feltételek.

A nagybecskereki kir. törvszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Valkó Károly perlaszi lakos végrehajthatónak Delfel Mátyás nagybecskereki lakos végrehajtást szenvedő elleni 200 kor. tőkekövetelés s jár. iránti ügyében, a csatlakozottnak tekintendő Nagybecskereki Takaré- és Előleg-egylet, mint R.-t.-nak 470 kor. tőke s jár.-ból álló követelésének, a Nagybecskereki Népbank R.-t. javára 1590 kor. tőke és jár.-ból álló követelésének, a Torontálme-gyei Takaré- és Hitelbank javára 256 kor. tőke és jár.-ból álló követelésének kielégítése végett is az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvszék területén levő nagybecskereki 6087. sz. tkvben A. I. 3356/b. hrsz. a. foglalt 200 □-öl területű beltelekből és azon levő 2031.6. i. sz. házból Delfel Mátyást megillető jutalék 2530 korona kikiáltási árban 1908. évi okt. 12-ik (tizenkettő)napjának d. e. 10 órájkor ezen kir. törvszék árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felüli ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 253 koronát készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. ig. miniszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

4. Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedésétől számított 8 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számított 15 nap alatt, az utolsót ugyan naptól számított 30 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5%-os kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában s az 1881. évi december 6-án 39725. szám a. kelt rendeletben előírt módon a nagybecskereki kir. adóhivatalnál, mint bírói letétpénztárnál lefizetni.

Nagybecskerek, 1908. évi augusztus 1.

Rektorisz,

kir. törvszéki bír.

BUIZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSU VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZÚ, VASMENTESÍTETT
rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDIT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVA!

lvógyógyomdra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és főnyékpézdésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható Schlessinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 791-163.121

≡ **TÉLI** ≡

SZŐLLŐRE

előjegyzések
elfogadtatnak

Uri-utca 3. sz. alatt.

794-x.11